

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

DE VLAAMSE MINISTER VOOR ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD EN MEDIA

VISIENOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Bijkomende maatregelen Klimaat

1. INLEIDING

1.1. VLAAMSE BELEIDSCONTEXT

Vlaanderen streefde in het in 2019 goedgekeurde Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP) de doelstelling na om tegen 2030 zijn broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren te reduceren met 35% ten opzichte van 2005. Deze Vlaamse ambitie stemde overeen met de doelstelling die vanuit Europa aan België werd opgelegd in het kader van de Effort Sharing Regulation ((EU) 2018/842).

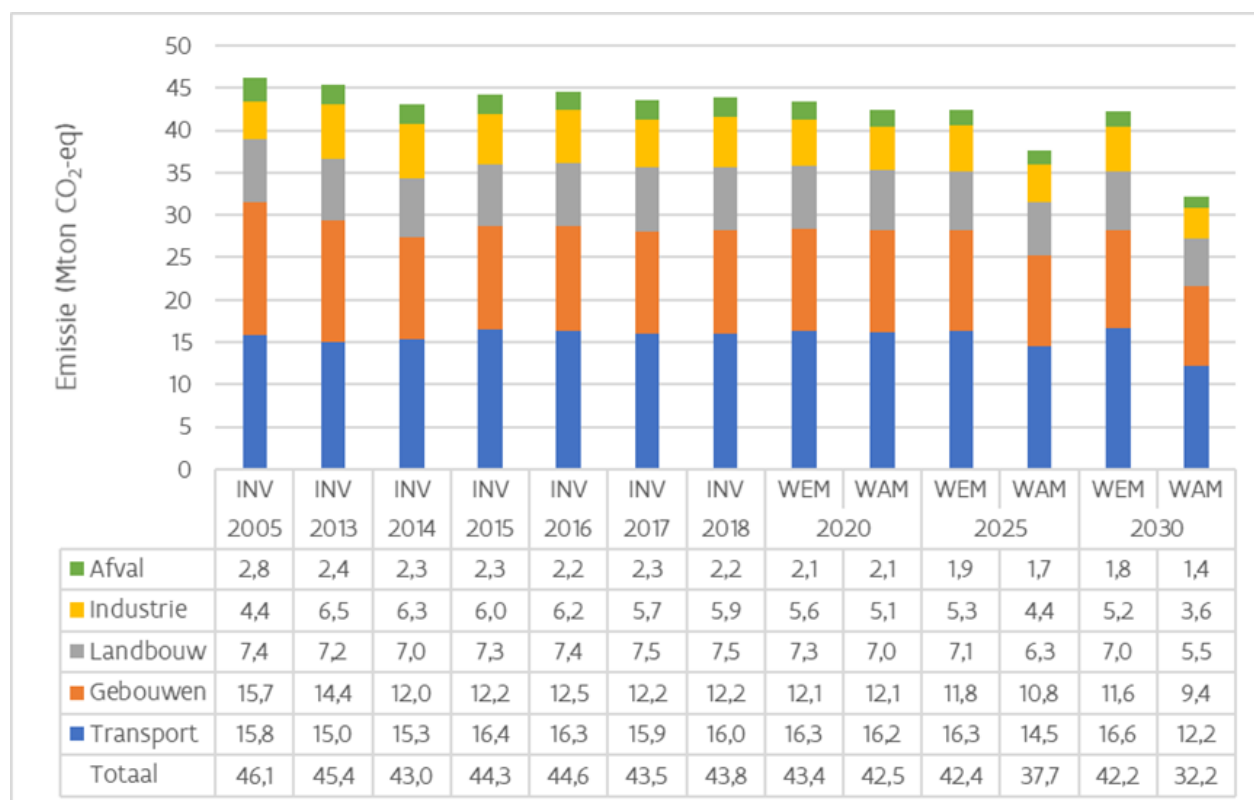
Tot nu toe werd binnen de niet-ETS sectoren slechts een reële reductie gerealiseerd van 5% in 2019 ten opzichte van 2005 en 9,1% t.o.v. de herrekenende cijfers 2005. In onderstaande tabel is de stand van zaken van elke niet-ETS sector weergegeven in 2019 ten opzichte van 2005, met ook een eerste inschatting van de situatie in 2020, een Corona-jaar.

Tabel 1: Niet-ETS broeikasgasemissies in Vlaanderen per sector 2005-2019 (Mton CO₂-eq)

Sector	Inventaris 2005-2019/inschatting 2020								
	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Afval	2,7	2,4	2,2	2,3	2,2	2,3	2,1	2,1	[2,1]
Niet-ETS industrie	5,1	7,0	6,9	6,9	7,0	7,1	7,4	6,6	[6,1]
Gebouwen	15,7	14,3	12,1	12,3	12,7	12,6	12,5	12,3	[11,7]
Landbouw	7,2	6,8	6,7	7,0	7,1	7,2	7,2	7,3	[7,4]
Transport	16,0	15,3	15,6	16,7	16,6	16,1	16,3	15,9	[13,4]
Totaal	46,7	45,9	43,6	45,3	45,6	45,2	45,5	44,2	[40,6]

Het VEKP werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 december 2019 en omvat alle maatregelen om deze vooropgestelde reductie te behalen. Het VEKP is de Vlaamse bijdrage aan het Nationale Energie- en Klimaatplan (NEKP), dat eind 2019 aan de Europese Commissie werd overgemaakt.

In dit VEKP waren twee scenario's opgenomen: een WEM scenario (with existing measures) en een ambitieus WAM scenario (with additional measures). Het WAM scenario ging uit van prognoses die leiden tot een emissieniveau van 32,2 Mton CO₂-eq. in 2030.

In de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 april 2020 werden enkele belangrijke afspraken rond de rolverdeling met betrekking tot de uitvoering en mogelijke bijsturing van het VEKP 2021-2030 gemaakt:

- Het VEKP 2021-2030 en de Vlaamse Klimaatstrategie 2050 werden aangeduid als transversale beleidsplannen van de Vlaamse Regering.
- De minister van Justitie, Handhaving, Omgeving Energie en Toerisme werd aangewezen als coördinerend minister voor deze transversale doelstellingen en beleidsplannen. De vakministers zijn verantwoordelijk om, elk op hun terrein, de nodige acties te nemen om ervoor te zorgen dat de energie- en klimaattransitie vaart neemt.
- Voor elk van de maatregelen uit het VEKP werd één (in uitzonderlijke gevallen meerdere) verantwoordelijke entiteit(en) binnen de Vlaamse overheid aangeduid. Deze entiteit draagt de verantwoordelijkheid om deze maatregel tijdig en impactvol te implementeren, en hiervoor - waar nodig en mogelijk- stakeholderoverleg op te zetten, en de communicatie te verzorgen.

Het voorbije anderhalf jaar heeft de Vlaamse Regering werk gemaakt van de uitvoering van het VEKP. In het eerste Voortgangsrapport over het VEKP, dat op 16 juli 2021 door minister Demir wordt meegedeeld aan de Vlaamse Regering, is de stand van zaken opgenomen wat betreft de voortgang van de emissiereducties in de Vlaamse niet-ETS sectoren en de uitvoering van de maatregelen uit het VEKP. Hieruit blijkt ook dat er nog geen structurele daling van de Vlaamse niet-ETS emissies is ingezet in lijn met de Vlaamse niet-ETS doelstelling voor het jaar 2030. De maatregelen die opgenomen zijn in het VEKP leiden op basis van de prognoses tot 32,6% en nog niet tot de vooropgestelde reductie van 35% in 2030.

- De Vlaamse regering stelt zich tot doel om dit resterende tekort de komende jaren verder af te bouwen met maatregelen die voortbouwen op:
  - verdere innovatie, zoals bijvoorbeeld door leveringen met drones en digitalisering in de bouwsector
  - versnelde doorzetting van circulaire economie onder impuls van bijkomende initiatieven vanuit en met de ondernemingswereld, zoals bijvoorbeeld inzake complexe plastics-recyclage, circulair bouwen, urban mining en design-to-recycle
  - federaal flankerend beleid
  - doorvertaling van bijkomend Europees instrumentarium (regelgevend en financierend), zoals bijvoorbeeld de ecodesign-regelgeving en het nieuwe meerjarig financieel kader 2021-2027.

1.2. BELGISCHE BELEIDSCONTEXT

Met het oog op de naleving van de klimaat- en energiedoelstellingen die België over de periode 2021-2030 moet realiseren, moet Vlaanderen, samen met de 2 andere gewesten en de federale overheid nog afspraken maken over de lastenverdeling van de desbetreffende energie- en klimaatdoelstellingen. Deze afspraken moeten nog worden verankerd in een samenwerkingsakkoord dat aan de parlementen zal worden voorgelegd.

1.3. EUROPESE BELEIDSCONTEXT

Eind december 2020 legde de Europese Raad een bindende EU-doelstelling vast van een netto reductie van uitgestoten broeikasgassen in de EU van ten minste 55 % in 2030 ten opzichte van 1990. Vervolgens publiceerde de Europese Commissie op 14 juli 2021 haar "Fit for 55"-

pakket waarin voorgesteld wordt om de Belgische nationale doelstelling aan te scherpen tot 47% tegen 2030 ten opzichte van 2005. Onderhandelingen over dit voorstel van aangescherpte doelstelling zijn lopende op Europees niveau.

1.4. REEDS OPGESTART VOORBEREIDINGSTRAJECT

Op initiatief van coördinerend minister Demir werden recent alle leden van de Vlaamse Regering opgeroepen om bijkomende maatregelen te identificeren die kunnen bijdragen aan het realiseren van het VEKP 2021-2030 en een bottom-up verhoging van de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstelling 2030 voor de niet-ETS sectoren.

Daarnaast richtte minister Demir een adviesvraag aan de SERV, de Minaraad, de Mobiliteitsraad, de SALV en de Vlaamse Jeugdraad om bijkomende maatregelen te identificeren die volgens hun op kostenefficiëntie wijze bijkomende broeikasgasreducties kunnen opleveren in de niet-ETS sectoren.

Tot slot wordt ook de expertise aanwezig in de verschillende Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstituten aangewend door een kerngroep van experts (op vlak transport, gebouwen, landbouw, hernieuwbare energie,..) te mandateren door de Vlaamse Regering in het *Opvolgpanel VEKP*. Dit Opvolgpanel kreeg eveneens de opdracht om bijkomende maatregelen te identificeren.

1.5. JAARLIJKS VOORTGANGSRAPPORT

Jaarlijks evalueren we of de vooropgestelde maatregelen realistisch en ambitieus zijn en blijven. Dit wil zeggen dat wordt geëvalueerd of de maatregelen haalbaar zijn en de voorgestelde ambities worden vervuld.

2. BIJKOMENDE VEKP-MAATREGELLEN

Al in het najaar van 2019 heeft deze Vlaamse Regering een Vlaams Energie- en Klimaatplan opgesteld, met een ambitie van -35% reductie van broeikasgasuitstoot. Bovenop alles wat in dat plan reeds is voorzien, beslist de Vlaamse Regering nu een extra pakket aan maatregelen, waardoor we de ambitie kunnen opschroeven naar een reductie van -40%. Mochten er door de Europese Commissie en/of federale regering nog nieuwe maatregelen beslist worden die een bijkomende positieve impact zouden hebben op de Vlaamse uitstootdoelstellingen, kan dit percentage desgevallend nog verhoogd worden.

Overzichtstabel

Transport
A. Modal shift naar duurzame verplaatsingen
<p>1. Verdere inzet op modal shift naar zacht weggebruik en combimobiliteit</p> <p>We moedigen de modal shift naar zacht weggebruik verder aan (te voet, met de fiets,...) en blijven daarvoor investeren in veilige infrastructuur. Dankzij duurzame verplaatsingen kunnen we de voertuigkilometers terugdringen en zo mee zorgen voor een daling van de uitstoot van broeikasgassen uit transport. Ook combimobiliteit blijft centraal staan in het beleid en wordt verder gefaciliteerd door de uitrol van hoppinpunten waar snel kan overgestapt worden van het ene vervoersmiddel naar het andere.</p>
B. Vergroening van personen- en bestelwagens
<p>2. Uitfasering aankoop fossiele verbrandingsmotoren</p> <p>We vragen de federale overheid de aankoop van fossiele verbrandingsmotoren van personen- en bestelwagens uit te faseren vanaf 1 januari 2029.</p>
<p>3. Aanstelling transitie-manager</p> <p>Om de verdere transitie naar een elektrisch voertuigenpark gecoördineerd aan te pakken, wordt er een transitie-manager elektrificatie mobiliteit aangesteld om de horizontale samenwerking over de verschillende beleidsdomeinen en -niveaus te faciliteren en om te waken over de evolutie van de beschikbaarheid van batterijen, netontwikkeling, elektriciteitsbevoorradingzekerheid en prijzen binnen een stabiel fiscaal kader.</p>
<p>4. Verhoging (semi-)publieke laadpunten en aanscherping werf Mobiliteit LEKP</p> <p>We verhogen de doelstellingen uit het Clean Power for Transport-plan en mikken hierbij op 100.000 (semi-)publieke laadequivalenten tegen 2030. Om dit te realiseren gaan we, in samenspraak met de VVSG, een aanscherping van de doelstelling in het Lokaal Energie en Klimaatpact doorvoeren vanaf 2022: nl. 1,5 (semi-) publieke laadequivalenten per 100 inwoners (99.000 laadpunten (CPE)) tegen 2030 en dit bovenop de voorziene (ultra-) snellaadinfrastructuur langs de autosnelwegen. Hierdoor geraken we op koers voor 1 miljoen elektrische wagens tegen 2030.</p>

5. Onderzoek sturende verkeersfiscaliteit

De Vlaamse regering wenst de verkeersfiscaliteit blijvend als een sturend instrument in te zetten voor het klimaat en de mobiliteit (vb. modal shift naar fiets), maar hecht ook belang aan het op peil houden van de ontvangsten uit de verkeersbelastingen voor de aanleg en het onderhoud van de wegen en voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Daartoe wordt een onderzoek uitgewerkt om de nodige informatie aan te leveren waardoor de volgende regering de beleidskeuze voor het meeste geschikte instrument kan maken.

6. Verkennend juridisch en technisch onderzoek kilometerheffing bestelwagens

We voeren een verkennend juridisch en technisch onderzoek naar een kilometerheffing voor bestelwagens.

We analyseren of er gedifferentieerd kan worden tussen de voertuigen voor verschillende beroepssectoren. Eventuele vrijstellingen moeten uiteraard Europees verenigbaar zijn en oneigenlijk gebruik dient gemeden te worden.

Na dit onderzoek beoordelen we de opportuniteit en raadplegen hierover sector- en werkgeversorganisaties alsook andere organisaties en experts.

C. Vergroening van het goederenvervoer

7. Aanmoediging emissievrij vrachtvervoer door gunstig belastingsregime

We gebruiken de mogelijkheden die de nieuwe Europese Tolrichtlijn biedt om emissievrij vrachtvervoer tijdelijk (5 jaar) fiscaal te bevoordelen via een vrijstelling op de kilometerheffing. Deze vrijstelling wordt beperkt tot de milieucapitaal, ofwel het deel van de kilometerheffing dat de vervoerder betaalt voor het veroorzaken van luchtvervuiling en geluid.

8. CO₂-differentiatie in de kilometerheffing

De nieuwe Europese Tolrichtlijn leidt de lidstaten naar een CO₂ differentiatie van de kilometerheffing. We zullen deze aanpassing doorvoeren. Zo wordt de kilometerheffing voor vrachtwagens, meer nog dan vandaag, een sturend instrument dat kan bijdragen tot de vergroening van het vrachtvervoer.

9. Versnelde transitie naar zero-emissie vrachtvervoer over de weg

Bovenop de reeds vermelde voorstellen van de aanscherping van de huidige kilometerheffing en het voordelig belastingsregime, ten voordele van zero-emissie oplossingen, komt er een pro-actieve ondersteuning van zero-emissie vrachtwagens.

We onderzoeken verder hoe we de markt nog meer in zero-emissie vrachtwagens kunnen laten investeren.

10. Verdere inzet op modal shift naar water en vergroening hiervan

We zetten verder in op de modal shift naar water en de vergroening hiervan vb. via verhoging van de bruggen van o.m. het Albertkanaal, walstroom, ...

Per ton/km zijn de emissies van vrachtwagens altijd 3 tot 6 keer hoger dan de uitstoot van de binnenvaart.

Modal shift voor water zorgt daarom bijkomend nog voor verminderde uitstoot en filevorming.

D. Vergroening van het openbaar vervoer

11. Traject emissievrije bussen

Bij de vloot van De Lijn zetten we de plannen voor vergroening voort zoals afgesproken. Voor de vloot van de pachters zullen we een nieuw SPV oprichten (technisch nog verder uit te werken) om een turbo op die vergroening te zetten; we spijzen dat vehikel met 65 mio per jaar vanaf 2023 (vanuit de FFEU-enveloppe) waarmee beschikbaarheidsvergoedingen betaald kunnen worden; ook alternatieve financieringstechnieken (zoals via EIB etc.) kunnen in dit kader onderzocht worden.

Voor wat de meerkost voor het exploitatiebudget van De Lijn betreft, zal er een verhoging van de dotatie van De Lijn komen.

Gebouwen

A. Maatregelen gericht op verhoging van de renovatiegraad

12. Opleggen van een renovatie voor residentiële gebouwen na notariële overdracht

Naar analogie met de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen (vanaf 1 januari 2022) zullen we ook aan nieuwe eigenaars van energievervlindende woongebouwen (label E of hoger) vanaf 1 januari 2023 opleggen om binnen vijf jaar na notariële overdracht in volle eigendom hun woning te renoveren tot label D.

13. Normerend kader voor niet-residentiële gebouwen

Vanaf 2022 wordt een renovatieverplichting ingevoerd voor niet-residentiële gebouwen. Voor kleine niet-residentiële gebouwen moet binnen vijf jaar na notariële overdracht in volle eigendom het gebouw gerenoveerd worden tot label C en moeten 4 energiebesparende maatregelen uitgevoerd zijn. Voor grote niet-residentiële gebouwen moeten 4 energiebesparende maatregelen uitgevoerd zijn.

14. Uitbreiding en versterking renteloos renovatiekrediet & energielening+ als flankerend beleid

Als flankerend beleid bij het opleggen van een renovatie bij woongebouwen wordt het toepassingsgebied van de energielening+ en het renteloos renovatiekrediet vanaf 1 januari 2023 uitgebreid en versterkt:

- niet-energiezuinige woningen die tot label D renoveren zullen ook in aanmerking komen voor een energielening+ of een renteloos renovatiekrediet
- Bovendien zal ook een negatieve rente aangeboden worden bij het renovatiekrediet of de energielening+ vanaf label C en gedurende 10 jaar. Deze rentevoet varieert naargelang het label dat bereikt wordt. Op deze manier krijgen de burgers een sterke stimulans om hun woning zo grondig mogelijk te renoveren.

15. Uitbreiding bestaande 0%-energielening

Volgende aanpassingen aan de bestaande 0%-energielening voor de prioritaire doelgroep (begrensd tot 15.000 euro, max. looptijd 10 jaar) worden voorgesteld:

- Uitbreiding particuliere doelgroep: deze wordt op dezelfde manier gedefinieerd en afgebakend zoals bij MijnVerbouwpremie (MVP), doelgroep 2 en 3.
- Het maximaal ontleningsbedrag: wordt verhoogd tot 50.000 euro, teneinde grondigere renovaties mogelijk te maken;
- De looptijd van de lening wordt verlengd tot maximaal 25 jaar, teneinde de maandelijkse terugbetaling haalbaar te houden.

16. EPC-traject minimale woningkwaliteitsnormen

Momenteel zijn er - als aanvulling op de minimale energienormen die in uitvoering van de Vlaamse Codex Wonen zijn vastgesteld - EPC-grenswaarden vastgesteld als verschoningsgrond voor woningen die onvoldoende dakisolatie of dubbele beglazing hebben. Deze EPC-grenswaarden zijn vandaag op zichzelf nog geen minimale woningkwaliteitsnorm. Daar brengen we vanaf 2025 verandering in. Vanaf dan moet elke woning volgens de woningkwaliteitsnormering een EPC-label hebben. Voor appartementen en woningen in gesloten bebouwing stellen we in 2025 ook meteen een EPC-labelnorm in, nl. label E. Appartementen en woningen in gesloten bebouwing met een label F komen bijgevolg vanaf 2025 in aanmerking voor een ongeschikt verklaring. Voor woningen in halfopen en open bebouwing enten we ons in 2025 op label F. In 2030 en 2040 gaan we telkens een trap omhoog met de EPC-labelnorm. Voor appartementen en woningen in gesloten bebouwing evolueren we naar maximaal label D in 2030 en label C in 2040. Voor de woningen in open en halfopen bebouwing gaan we van maximaal label E in 2030 naar label D in 2040.

17. Klimaat 2050 – renovatie sociaal patrimonium

Voor het sociaal woningpatrimonium leggen we samen met VMSW en de sociale huisvestingsmaatschappijen een klimaatactieplan richting 2050 vast. Dat klimaatactieplan maakt van het structureel opwaarderen van woningen een absolute prioriteit, te beginnen met de woningen met veiligheids- en gezondheidsproblemen en de uiterst slechte woningen. De ambitie is om de sociale woningen die gerenoveerd worden zoveel mogelijk meteen grondig te renoveren richting de lange termijn doelstelling 2050. Het tijdspad van de EPC-norm wordt uiteraard ook van toepassing op het sociale woningpatrimonium. Om dit proces verder kracht bij te zetten lanceren we ook een experimentenoproep rond snelle renovatie en isolatie, waarbinnen regelluwte mogelijk is.

18. Collectieve renovaties

In samenspraak met de VVSG en na duidelijkheid over structurele vervolgstappen inzake residentiële renovatieplicht, flankerend beleid en een structurele taks shift, zal bekeken worden hoe we de collectieve renovatie doelstelling vanuit lokale besturen binnen het LEKP kunnen verhogen.

19. Verlenging termijn in het kader van het verlaagd verkooprecht

We onderzoeken de juridische haalbaarheid om de termijn te verlengen voor de verkoop van het verhinderend onroerend goed ten einde meer tijd te hebben voor een renovatie in het kader van het verlaagd verkooprecht.

20. Verlenging BTW-verlaging sloop en heropbouw

Vlaanderen vraagt aan het federale niveau om de BTW-verlaging van 21% naar 6% voor sloop en heropbouw te verlengen na 2022 voor het ganse Vlaamse grondgebied.

B. Maatregelen gericht op shift naar duurzame verwarming

21. Schrappen forfait aansluitingskost aardgas bij nieuwbouw

Vanaf 1 juli 2022 zal de maximale kost (250 euro) die netbeheerders mogen aanrekenen voor de aansluiting op het aardgasnet geschrapt worden wat betreft nieuwbouwwoningen. Hierdoor wordt een indirecte subsidie voor fossiele brandstoffen geschrapt. Het budget van ongeveer 34 miljoen euro per jaar, dat vrijkomt, in de Fluvius tarieven door het afschaffen van de geplafonneerde aansluitkost wordt gebruikt voor een taks shift van elektriciteit naar aardgas.

22. Verplichting hybride warmtepompen nieuwbouw voor stedenbouwkundige vergunning vanaf 1/1/2023

Hybride warmtepompen zijn gasketels die supplementair een kleine lucht-water warmtepomp hebben. Deze kleine warmtepompen zullen voornamelijk in het tussenseizoen (lente, herfst) en in warme winters de warmte voorzien. In een koude winter zorgt voornamelijk de ketel voor verwarming waardoor er geen bijkomende elektriciteitsvraag is die het distributienet in de winter belast of de winterpiek op het transmissienet verder verhoogt. In nieuwbouw zijn deze ketels een duurzamer alternatief dan gascondensatieketels die momenteel nog in ca. 80% van de nieuwe gebouwen geïnstalleerd worden, terwijl deze hybride warmtepompen toch goedkoper zijn dan all-electric warmtepompen.

23. Geen aardgasaansluiting bij nieuwbouw residentieel en niet-residentieel vanaf 1/1/2026 met het oog op fossielvrije verwarming

Voor stedenbouwkundige vergunningen vanaf 1 januari 2026 zal bij nieuwbouw zowel bij residentieel als bij niet-residentieel geen aardgasaansluiting meer mogelijk zijn.

24. Stimulering (hybride) warmtepompen bij bestaande woningen

(Hybride) warmtepompen zullen worden ondersteund via verhoogde premies. De verhoogde warmtepomppremies stijgen voor:

- Een hybride warmtepomp van 800 € naar 1500 €
- Een lucht/water warmtepomp van 1500 € naar 2250 €

25. Aangepast distributienettarief specifiek voor warmtepompen

Om de business case van warmtepompen tegenover ketels op fossiele brandstoffen te verbeteren, zal aan de VREG gevraagd worden om, zoals momenteel al in enkele EU lidstaten het geval is, een voordeliger distributienettarief voor warmtepompen in te voeren (bv. via een afzonderlijke teller), dat rekening houdt met de positieve rol die warmtepompen kunnen bieden qua flexibiliteit aan het distributienet.

26. Aardgasheffing

Invoering van een gedifferentieerde aardgasheffing bij onderneming en niet-residentiële afnemers aangesloten op lage- en middendruk naar analogie met de huidige energieheffing op alle afnamepunten van elektriciteit. Deze inkomsten zullen worden gebruikt voor een taks shift van elektriciteit naar aardgas en tevens aangewend worden om investeringen in energiebesparing bij ondernemingen te stimuleren.

27. Geen heffingen door lokale besturen op masten en sleuven door ELIA

In samenspraak met de VVSG en in het kader van een aangescherpt Lokaal Energie en Klimaatpact zien we er op toe dat lokale besturen vanaf 5 november 2021 geen nieuwe principiële schepencollege- of gemeenteraadsbeslissing meer nemen m.bt. lokale heffingen op masten en sleuven van ELIA en tegen ten laatste 1 januari 2026 de bestaande heffing op elektriciteit volledig af bouwen. Dit levert een verlaging op van de elektriciteitsfactuur met 11 miljoen euro per jaar.

Landbouw

28. Bijkomende maatregelen

De landbouw zal 10% méér inspanningen leveren om de CO₂-uitstoot terug te dringen. De landbouwsector zal hierdoor haar uitstoot met bijna 31,3% verminderen tegen 2030 t.o.v. 2005.

We zullen land- en tuinbouwers extra begeleiden en adviseren met het oog op de klimaatdoelstellingen. Het gaat dan over innovatie, maar ook bijvoorbeeld het stimuleren van de opslag van koolstof in de bodem, aangepast veevoeder om de methaanuitstoot te verminderen en campagnes om het consumentengedrag klimaatbewuster te maken. Daarnaast zorgen we voor een afstemming van de veestapel, desgevallend beperktere veestapel die evolueert volgens het Europees consumptiepatroon en zich inschrijft in het bereiken van de doelen inzake waterkwaliteit, biodiversiteit en klimaat.

Vanuit landbouw onderschrijven we eveneens de doelstelling van de Global Methane Pledge om gezamenlijk de antropogene methaan-emissies doorheen de verschillende sectoren (energie, afval en landbouw) met 30% te doen dalen tegenover de 2020-emissies tegen 2030.

29. Versnelde uitfasering WKK-steun op fossiele brandstoffen

De certificatensteun voor alle nieuwe en ingrijpende gewijzigde WKK's op fossiele brandstoffen wordt volledig afgebouwd vanaf 2023 (-100% in 2023) in plaats van 2030. Ook de investeringspremie voor micro-WKK op fossiele brandstoffen wordt vanaf 1 januari 2022 afgeschaft. Hiermee verlagen we de elektriciteitsfactuur op kruissnelheid met ongeveer 170 miljoen euro per jaar (ETS + non-ETS).

Industrie

30. Bijkomende maatregelen

We verwachten dat bedrijven op bredere schaal bedrijfsroadmaps opstellen met een doorkijk naar een duurzame toekomst, en de resultaten integreren in de bedrijfsvoering.

Het beschikken van een roadmap wordt een voorwaarde voor een aantal steunmaatregelen; voor O&O-steun geldt dit met name voor grotere bedrijven en grote energieverbruikers. We kijken ook hoe we o.a. het programma van de vergroening van de energiedragers nog versterkt kunnen voortzetten

31. Versterking Energiebeleidsovereenkomsten en aanscherping definitie “rendabele maatregel” in besluit energieplan

We verbreden de energiebeleidsovereenkomst naar alle ondernemingen met energieverbruik boven 0,1 PJ en verhogen het ambitieniveau in overleg met de betrokken sectoren. Tegelijkertijd verscherpen we de definitie van “rendabele maatregel” in het besluit energieplan.

32. Versterkt wetgevend kader voor ondernemingen met energieverbruik van 0,03 PJ tot 0,1 PJ

Om nog meer bedrijven aan te zetten om hun energiebesparingspotentieel te realiseren, komt er nu ook een specifieke energiewetgeving voor niet energie-intensieve ondernemingen.

De niet energie-intensieve ondernemingen met een energiegebruik van 0,05 tot 0,1 PJ en grote ondernemingen worden gevraagd om een energieaudit uit te voeren waarbij de onderneming energiebesparende maatregelen op maat ontvangt. Zij zijn vervolgens verplicht om de rendabele maatregelen uit te voeren. Het verstrekt wetgevend kader treedt in 2023 in werking.

33. Hervorming premie na audit

We hervormen en verhogen met een deel van de inkomsten van de nieuwe aardgasheffing de premie na audit om ondernemingen aan te zetten om ook energiebesparende investeringen uit te voeren met een lagere rendabiliteit die niet verplicht zijn.

34. Versnelde uitfasering WKK-steun op fossiele brandstoffen

De certificatensteun voor alle nieuwe en ingrijpende gewijzigde WKK's op fossiele brandstoffen wordt volledig afgebouwd vanaf 2023 (-100% in 2023) in plaats van 2030. Ook de investeringspremie voor micro-WKK op fossiele brandstoffen wordt vanaf 1 januari 2022 afgeschaft. Hiermee verlagen we de elektriciteitsfactuur op kruissnelheid met ongeveer 170 miljoen euro per jaar (ETS + non-ETS).

35. Bijkomend inzetten op sociale kringlooeconomie

We creëren extra jobs in de sociale circulaire economie (o.a. in de Kringwinkels), jobs die betrekking hebben op het recycleren, herstellen, hergebruiken en herverdelen van goederen of materialen. Deze jobs hebben een belangrijke impact op de CO2-uitstoot dankzij het groter volume hergebruik van goederen en materialen en bieden omwille van hun arbeidsintensief karakter tegelijk heel wat kansen voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Afval

Bottomline in het afvalbeleid is dat we blijvend inzetten op recyclage, gescheiden inzameling en hergebruik en dus het verminderen van de fractie restafval. Elke kilo minder restafval betekent een kilo minder naar de afvalverbrandingsoven en een reductie op de CO2 uitstoot. Niettegenstaande Vlaanderen reeds een koploper is, blijven we ambitieus en scherp en we op dit vlak de doelstellingen verder aan:

36. Vermindering hoeveelheid restafval voor verbranding

We zetten verder in op de vermindering van het restafval voor verbranding door extra maatregelen te nemen op vlak van voorkomen van voedselverlies, bevorderen van hergebruik en meer gescheiden inzameling (PMD+, evenementenbeleid, gescheiden inzameling bij bedrijven...). We drijven hierbij het recycleerbare deel in het restafval dat effectief kunnen recycleren naar 75%. Daarmee kunnen we 220 000 ton extra uit het restafval houden en dus ook uit verbranding. Hoe meer we kunnen recycleren hoe minder restafval naar de verbrandingsoven moet en dus bijgevolg levert dit een bijkomende CO2 reductie op.

37. Chemische recyclage

Door de inzet van chemische recyclage kan in theorie nog 60 000 ton kunststoffen bijkomend gerecycleerd worden. Dit zal vooral plaatsvinden binnen de chemie of metallurgie ter vervanging van fossiele stromen en valt voor het overgrote deel onder ETS, zodat de CO2-winst voor non-ETS zich beperkt tot wat er uit de verbrandingsoven verdwijnt.

38. Gebruik gerecycleerd materiaal voor verpakkingen

De productie van nieuwe plasticverpakkingen heeft een grote uitstoot (van olie naar plastic). Om die reden zetten we versneld in op het gebruik van gerecycleerd materiaal. We verhogen hierbij de doelstelling en streven ernaar dat in 2030 alle plasticverpakkingen die bij ons op de markt worden gebracht, voor 80% vervaardigd zijn uit gerecycleerd materiaal.

Transversaal

39. Verhogen doelstellingen Intern Klimaatplan VO en Lokaal Energie- en Klimaatpact

De doelstellingen uit het Intern Klimaatplan Vlaamse Overheid en het Lokaal Energie -en Klimaatpact worden in samenspraak met VVSG verder aangescherpt. De doelstellingen worden verhoogd van -40% naar -55% CO2-emissies (niet-ETS) tegen 2030 t.o.v. 2015, zowel voor eigen gebouwen en technische infrastructuur als voor eigen mobiliteit. De primaire energiebesparingsdoelstelling wordt aangescherpt naar -3% per jaar vanaf 2023.

40. Onderzoek naar het klimaatgericht maken van het gemeentefonds

Er is momenteel een studie lopende om de algemene financiering (waartoe het gemeentefonds behoort) vanuit Vlaanderen naar de lokale besturen te reviseren. De onderzoekers hebben de opdracht om nieuwe scenario's en parameters voor te stellen op basis waarvan deze financiering kan gealloceerd worden naar de lokale besturen. Hierbij

werd ook expliciet gevraagd om klimaat gerelateerde criteria in beschouwing te nemen. Deze studie dient als input voor de regeringsonderhandelingen na de Vlaamse verkiezingen van 2024.

41. Uitefasering fossiele brandstoffen

Om richting een klimaatneutrale maatschappij te evolueren is het noodzakelijk dat fossiele brandstoffen op termijn uitgefaseerd worden in alle niet-ETS sectoren. Daarom zullen we op termijn overgaan tot een verbod op aardgas bij nieuwbouw en in andere sectoren, van zodra de taks shift van elektriciteit naar fossiele brandstoffen zich voldoende substantieel heeft gerealiseerd. Hiervoor zal een gezamenlijke inspanning door de Vlaamse en federale overheid geleverd moeten worden (o.a. coherentie betreffende de lasten op stookolie versus aardgas) en dient de federale overheid Vlaanderen de wettelijke mogelijkheid te bieden om een aardgasheffing op verbruik te kunnen invoeren. We gaan hierover dit jaar nog in overleg met de federale overheid.

42. Uitefasering subsidies fossiele brandstoffen

We vragen aan de federale overheid dat ze de fossiele subsidies/kortingen grondig evalueert en waar zinvol afbouwt.

3. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse regering beslist haar goedkeuring te geven aan de inhoud van de visienota 'Bijkomende maatregelen Klimaat'

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Justitie En Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd en Media,

Benjamin DALLE